การจัดการเรียนรู้หลักสูตรต้านทุจริตศึกษาในสถานศึกษา
The Learning Management of Anti-Corruption Education Curriculum In Educational Institutions

มณฑิรา บุตโยธี[1], วรกฤต เถื่อนช้าง[2],
Montira Butyotee[1], Worrakrit Thuenchang[2],

บทคัดย่อ

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม 2) ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต 3) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และ 4) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยกำหนดเวลาเรียนทั้งปี 40 ชั่วโมง สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ได้ 6 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม 2) บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3) บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ 4) จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5) จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 6) บูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน โดยให้สถานศึกษาคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนในการเลือกแนวทางไปใช้ จากการศึกษาพบว่า แนวทางการเปิดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เป็นแนวทางที่สะดวก ลดความยุ่งยากให้กับผู้สอนมากที่สุด และเป็นแนวทางที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ ได้เนื้อหาสาระครบถ้วน
คำสำคัญ: การจัดการ, การเรียนรู้, หลักสูตรต้านทุจริต, สถานศึกษา

Abstract

The Anti-Corruption Education Curriculum consisted of 4 learning units: 1) the Critical Thinking between Private Interest and Public Interest, 2) the Ashamedness and Zero Tolerance for Corruption, 3) STRONG: the Sufficiency Mind for Anti-Corruption, and 4) Citizenship and Corporate Social Responsibility. This curriculum studied for 40 hours. The

[1] นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ,E-mail: aom9531@gmail.com
[2] รองศาสตราจารย์และประธานที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

educational institutions could apply for the curriculum in 6 guidelines: 1) to study the extra subject, 2) to integrate teaching and learning for Social studies, Religion and Culture Department, 3) to integrate teaching and learning for the other departments, 4) to provide the activities for the student development, 5) to provide the extracurricular activities, and 6) to integrate the way of life in the schools. The educational institutions should consider the context of the schools for applying the guidelines. The finding found that the guideline for studying the extra subject was convenient and not difficult to the instructors. The students could study the content absolutely.

Keywords: Management, Learning, Anti-Corruption Education Curriculum, Educational Institutions

1. บทนำ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 เป็นแผนแม่บท เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 23 ประเด็นพัฒนา ทั้งนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ คือ ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561-2580) มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ผ่านการพัฒนาคนและการพัฒนาระบบเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้ความสำคัญกับการปรับและหล่อหลอมพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคมให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐที่เหมาะสมกับบริบท สภาพปัญหา และพลวัตการทุจริตของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการทุจริต แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบด้วย 2 แผนย่อย ดังนี้ (1) การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ มุ่งเน้นการปรับพฤติกรรม “คน” โดยการปลูกฝังวิธีคิดในกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนเพื่อปฏิรูป “คนรุ่นใหม่” ให้มีจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อสร้างพลังร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบต่อไปในอนาคต และการปรับ “ระบบ” โดยการสร้างนวัตกรรมการต่อต้านการทุจริตเพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน (2) การปราบปรามการทุจริต มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของ

กระบวนการและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งในด้านของการดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เฉียบขาด เป็นธรรม และการพัฒนาปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปราบปรามการทุจริตให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระยะ 20 ปี โดยใช้ดัชนีการรับรู้การทุจริต เป็นเป้าหมายในการดำเนินการของแผนแม่บท ฯ ซึ่งได้กำหนดให้ประเทศไทยมีอันดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในปี พ.ศ. 2580 อยู่ในอันดับ 1 ใน 20 ไม่ต่ำกว่า 73 คะแนน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : 1)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เห็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการเร่งรัดการขับเคลื่อนแนวคิดที่ประชาชนต้องไม่ทนต่อการทุจริต ในทุกระดับการศึกษา จึงได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา โดยขอความร่วมมือให้หน่วยงานการศึกษาแต่ละระดับศึกษานำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษารายวิชาเพิ่มเติม "การป้องกันการทุจริต" พร้อมทั้งจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ครบถ้วนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และส่งให้โรงเรียนทุกแห่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และเกิดคุณลักษณะ 5 ประการของโครงการโรงเรียนสุจริต โดยให้โรงเรียนเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : จ)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) เป็นกระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ฮู และดันแคน (Hough and Duncan) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความผาสุก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ 4 ด้านดังนี้

1) ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3) ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557 : 7)

วิชัย ประสิทธ์วุฒิเวชช์ (วิชัย ประสิทธ์วุฒิเวชช์, 2542 : 255) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินการตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีการจัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543 : 21)

กุลสรา จิตรชญาวณิช (กุลสรา จิตรชญาวณิช, 2562 : 2) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนสิ้นสุดการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ จัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้นั้นไปใช้ได้

3. ความหมายของหลักสูตร

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า “หลักสูตร” แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “curriculum” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า

“currere” หมายถึง “running course” หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง การที่เปรียบเทียบหลักสูตรกับสนามหรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งอาจเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดหรือหลักสูตรใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องฝ่าฟันความยากของวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับชั้นที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเช่นเดียวกับนักวิ่งที่ต้องแข่งและฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จให้ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายและแตกต่างกันไปบางความหมายมีขอบเขตกว้าง บางความหมายมีขอบเขตแคบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคลนั้น ๆ ที่มีต่อหลักสูตร (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : 3-4)

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลประสบการณ์กิจกรรมต่างๆโดยมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่างๆตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551)

สำลี ทองธิว (สำลี ทองธิว, 2554 : 22) ได้สรุปความหมายและลักษณะของหลักสูตรตามกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยจำแนกออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 หลักสูตร คือ รายละเอียดของเนื้อหาและสาระที่จำเป็น ต้องส่งผ่านแก่ผู้เรียน

กลุ่มที่ 2 หลักสูตร คือ ผลผลิตของการเรียนรู้

กลุ่มที่ 3 หลักสูตร คือ กระบวนการเรียนรู้

กลุ่มที่ 4 หลักสูตร คือ การจัดการเรียนรู้ตามข้อตกลงและพันธสัญญาระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

กลุ่มที่ 5 หลักสูตร คือ หลักสูตรทางเลือกที่พัฒนาขึ้นตามนิยามใหม่ของคำว่าการศึกษา

ธำรง บัวศรี (ธำรง บัวศรี, 2542 : 12) จำแนกนิยามของหลักสูตรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก หลักสูตรตามความหมายในทัศนะเดิมซึ่งหมายถึงเพียง “เนื้อหาวิชาหรือเนื้อหาสาระที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน” อีกกลุ่มหนึ่งเป็นหลักสูตรตามความหมายในทัศนะใหม่ ซึ่งหมายความรวมถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้เรียนทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับตามโปรแกรมการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะโปรแกรม

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือโครงการการจัดกิจกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนในแต่ละ

ระดับ โดยคาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรระดับนั้น ๆ กำหนดไว้

4. หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการปลูกฝังและป้องกันให้นักเรียนต่อต้านการทุจริต ซึ่งนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละระดับชั้นจะใช้เวลาเรียนทั้งปี จำนวน 40 ชั่วโมง หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมให้ได้อย่างเด็ดขาด ไม่นำมาปะปนกัน ไม่เอาประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นประโยชน์ส่วนตนไม่เอาผลประโยชน์ส่วนรวมมาทดแทนบุญคุณส่วนตน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องเหนือกว่าประโยชน์ส่วนรวม กรณีเกิดผลประโยชน์ขัดกันต้องยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

2) ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต หมายถึง ความละอายและความเกรงกลัวต่อสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เพราะเห็นถึงโทษหรือผลกระทบที่จะได้รับจากการกระทำนั้น จึงไม่กล้าที่จะกระทำ ทำให้ตนเองไม่หลงทำในสิ่งที่ผิด นั่นคือมีความละอายใจ ละอายต่อการทำผิด รวมทั้งการแสดงออกต่อการกระทำที่เกิดขึ้นกับตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสังคมในลักษณะที่ไม่ยินยอมไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ความไม่ทนสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะทั้งในรูปแบบของกริยาท่าทางหรือคำพูด

3) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต หมายถึง การปรับประยุกต์หลักโดยรองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ในปี พ.ศ. 2560 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมหน่วยงาน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประกอบกับหลักการต่อต้านการทุจริตอื่น ๆ เพื่อสร้างฐานคิดจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล โดยประยุกต์หลัก “STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต” ซึ่งคิดค้น

4) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็น

สังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : 3-4)

5. แนวทางการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปจัดการเรียนรู้

การนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ไปใช้ตามบริบทของโรงเรียนในแต่ละรูปแบบตามที่โรงเรียนเลือกใช้ 6 แนวทางได้แก่ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2566 : 3-39)

5.1) จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม รายละเอียดประกอบด้วย

1) กำหนดรหัสวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มเติม

2) ปรับโครงสร้างเวลาเรียนในหลักสูตรสถานศึกษา โดยใส่รายวิชาเพิ่มเติมและจำนวนชั่วโมง/หน่วยกิต

3) ใส่รายวิชาเพิ่มเติมการป้องกันการทุจริตในโครงสร้างเวลาเรียน แต่ละระดับชั้นของสถานศึกษา

4) นำคำอธิบาย รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ไปเพิ่มในหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มเติม

5) กำหนดตารางเรียน/ตารางสอน

6) ครูจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้

7) ครูบันทึกผลหลังสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

8) ครูวัดและประเมินผลรวมทั้งตัดสินผลการเรียน (ตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด)

9) ครูนำผลการวัดและประเมินผล ลงในโปรแกรมการวัดและประเมินผลของโรงเรียน

10) ครูจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมการป้องกันการทุจริต (ป.พ.5) และลงในแบบระเบียนแสดงผลการเรียน (ป.พ.1)

5.2) บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายละเอียดประกอบด้วย

1) ใส่หมายเหตุ คำว่า บูรณาการ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใต้โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษา

2) นำคำอธิบาย รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ใส่เพิ่มในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

3) วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่กำหนดในรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” แต่ละประเด็นที่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดสาระและเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยวิเคราะห์ให้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้และครบเนื้อหาตามที่ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กำหนด

4) นำเนื้อหาที่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกันมาบูรณาการด้วยกัน และกำหนดเวลาเรียนในแต่ละครั้ง

5) ตรวจสอบเนื้อหารายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กับเนื้อหาที่บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้ครบทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ และครบ 40 ชั่วโมง

6) จัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์

7) ครูจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการกับ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

8) ครูจัดทำ/จัดหาสื่อที่สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

9) ครูวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งและลงบันทึกหลังสอน

10) ครูตัดสินผลการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” รวมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เมื่อสิ้นปีการศึกษา หรือสิ้นภาคเรียน (ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด)

5.3) บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ รายละเอียดประกอบด้วย

1) ใส่หมายเหตุ บูรณาการ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต”กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นใต้โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษา

2) นำคำอธิบาย รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ไปใส่เพิ่มในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำไปบูรณาการ

3) วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่กำหนดในรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” แต่ละประเด็นที่สัมพันธ์

หรือสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดสาระและเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำไปบูรณาการ โดยวิเคราะห์ให้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้และครบตามเนื้อหาที่รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กำหนด

4) นำเนื้อหาที่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกันมาบูรณาการด้วยกัน และกำหนดเวลาเรียนในแต่ละครั้ง

5) ตรวจสอบเนื้อหารายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กับเนื้อหาที่บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้ครบทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้และครบ 40 ชั่วโมง

6) จัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้สอดคล้องกับตารางการวิเคราะห์

7) ครูจัดการเรียนการรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่บูรณาการ

8) ครูจัดทำและจัดหาสื่อที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ

9) ครูวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

10) ครูตัดสินผลการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” รวมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำไปบูรณาการ เมื่อสิ้นปีการศึกษาหรือสิ้นภาคเรียน (ตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด)

5.4) จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รายละเอียดประกอบด้วย

1) ใส่หมายเหตุ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ใต้โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษา

2) วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาในหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ว่าแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีเนื้อหาใดที่สามารถจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน (ลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์กิจกรรมชุมนุมชมรม) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ได้

3) นำเนื้อหาที่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกันมาบูรณาการด้วยกัน และกำหนดเวลาเรียนในแต่ละครั้ง

4) ตรวจสอบเนื้อหารายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กับเนื้อหาที่จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครบทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้และครบ 40 ชั่วโมง

5) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครบ 40 ชั่วโมง

6) ครูจัดทำ/จัดหาสื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียนในแต่ละครั้ง

7) วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง และลงบันทึกหลังการจัดกิจกรรม

8) ครูตัดสินผลการจัดกิจกรรมรวมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ผ่าน/ไม่ผ่าน)

5.5) จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร รายละเอียดประกอบด้วย

กรณีที่ 1 : จัดให้รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสถานศึกษา ดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดผู้รับผิดชอบกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียน

2) กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3) วิเคราะห์กิจกรรมที่นำมาใช้ โดยจัดให้ครบทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ และ 40 ชั่วโมงจัดทำแผนการจัดกิจกรรม

4) จัดทำเกณฑ์การวัดและประเมินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

5) ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนด (40 ชั่วโมง)

6) วัดและประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนแต่ละครั้งตัดสินผลการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนด (ผ่าน/ไม่ผ่าน)

กรณีที่ 2 : สถานศึกษานำ รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต”ไปบูรณาการกับโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่นที่โรงเรียนดำเนินการอยู่แล้ว โดย

1) วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่กำหนดในรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” แต่ละประเด็นที่สัมพันธ์หรือสอดคล้องกับโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่แล้ว

2) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเฉพาะที่บูรณาการกับโครงการหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ ในระดับชั้นที่สถานศึกษากำหนดให้ครบ 40 ชั่วโมง

3) กำหนดเกณฑ์การประเมินรายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ที่จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยประเมิน (ผ่าน/ไม่ผ่าน)

4) ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนด

5) ประเมินและตัดสินผลการเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนดในกิจกรรมเสริมหลักสูตร (ผ่าน/ไม่ผ่าน)

5.6) บูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน รายละเอียดประกอบด้วย

1) กำหนดผู้รับผิดชอบการบูรณาการหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” กับวิถีชีวิตในโรงเรียน

2) วิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ และเนื้อหาที่กำหนด ใน รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ในแต่ละระดับชั้นที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดเป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน

3) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมที่บูรณาการรายวิชาเพิ่มเติมการป้องกันการทุจริต กับกิจกรรมที่จัดเป็นวิถีชีวิตในโรงเรียนเป็นรายภาคเรียน/รายปีการศึกษา

4) กำหนดเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรมที่บูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน โดยตัดสินผลการประเมิน (ผ่าน/ไม่ผ่าน)

5) จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดให้ครบ 40 ชั่วโมง

6) ประเมินผลและตัดสินผลการประเมิน (ผ่าน/ไม่ผ่าน)

6. สรุป

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม “การป้องกันการทุจริต” ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม 2) ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต 3) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และ 4) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำแนวทางการนำไปใช้ ทั้งหมด 6 แนวทาง ได้แก่ 1) จัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม 2) บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3) บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ 4) จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5) จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร และ 6) บูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน โดยให้สถานศึกษาคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนในการเลือกแนวทางไปใช้ จากการศึกษาพบว่า แนวทางการเปิดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม เป็นแนวทางที่สะดวก ลดความยุ่งยากให้กับผู้สอน และเป็นแนวทางที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ ได้เนื้อหาสาระครบถ้วน

เอกสารอ้างอิง

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. **การจัดการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.

กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงศึกษาธิการ, 2566.

ธำรง บัวศรี. **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: สหมิตรพริ้นติ้ง, 2551.

วิชัย ประสิทธ์วุฒิเวชช์. **การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการใช้และประเมินผลหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรายวิชาเพิ่มเติม "การป้องกันการทุจริต".** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2566.

_____. **การวิเคราะห์นโยบายและแผนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อจัดทำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาสำหรับปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมป้องกันการทุจริตให้แก่นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2561.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิตอล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557.

สำลี ทองธิว. **การพัฒนาหลักสูตร.** กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.